

IRODALOM

Aquila. (A M. Kir. Madártani Intézet kiadása, Budapest 1939.)

A *Schenk Jakab* intézeti igazgató szerkesztésében megjelent, 750 oldalas kötet négy év termését hozza összefoglalóban, mert a magyar madárbarátok népszerű és értékes folyóiratának előző kötete 1934-ben jelent meg.

Őszintén sajnáljuk, hogy a M. Kir. Madártani Intézet — nyilván anyagi okok miatt — nem számolhat be minden évben működésének eredményeiről, mert mostani kiadványa mind tartalmában, mind pedig munkatársainak névsorával egyaránt igazolja, hogy a madárvilág iránti érdeklődés hazánkban is egyre fokozódik és az illetékes köröknek bizony *mindent el kellene követniök*, hogy ezt a szép és termékeny kapcsolatot az ember és tollas barátai között a szakirodalom fejlesztésével is *minél jobban elmélyítsék*.

A kötet a rengeteg kisebb jelentésen és közleményeken kívül 11 terjedelmesebb tanulmányt tartalmaz.

Ezek között is első helyen kell megemlítenünk az intézet tudós igazgatójának, *Schenk Jakab*nak két nagyszabású munkáját.

„A történelmi Magyarország madarainak névjegyzéke”-vel (9—79. old.) *Chernel István* nagy munkáját dolgozta át a külföldön már általánosan elfogadott *Hartert*-féle rendszerre, amely a hazai madártani kutatás zavartalan nemzetközi hasznosításának előfeltétele volt.

„Magyar solymászmadárnevek” c. tanulmánya (267—348. old.) még az ornitológia nem hivatásos művelői számára is olyan érdekes olvasmány, amelyet le sem lehet tenni, amíg a végére nem jutottunk.

Az alcímből arra következtethetünk, hogy a nagy tudású szerző ezt az írását egy hosszabb sorozat első részének szánta, amely a *turul*, *zongor* és *kerecsen* elnevezésekkel foglalkozik, még pedig annyi lelkiismeretes elmélyedéssel és olyan forró magyar szívvel, hogy értékes eredményekhez *kellott* vezetnie.

A szerző kutatásai minden kétséget kizáróan tisztázták, hogy *a turul a havasi sólyom elnevezése volt*, a *zongor* és a *kerecsen* pedig ikertestvérét, a sarki sólymot jelentette.

A forrásul felhasznált 262 munka gondos kritikai megrostálása is nem csekély fáradság volt és *Schenk Jakab* tudása nemcsak madártani irodalmunkat gazdagította egy újabb, értékálló fejezettel, hanem azt a nemes célt is elérte, hogy sikerült „*mécesst gyujtani a magyarságnak a közhazából a mai hazába vezető útjának megvilágításához*“.

A „Nemzetközi vizsgálat a vadludak és vadrécék állományának megállapítására“ c. közleményében (550—555. old.) az angol kezdeményezésre megindított adatgyűjtést ismerteti a kérdőpontok és a választ-adók felsorolásával.

Warga Kálmán: „*A Bombycilla g. garrulus* 1931/32. és 1932/33. évi inváziója s a gyűrűzési kísérletek eredményei“ c. hatalmas munkája (410—489. old.) a csonttollú madár kedves látogatásának olyan alapos feltárása, amely a hasonló irányú kutatásnak méltán szolgálhat példájával.

Dr. Vasváry Miklósnak: „A bakesó és üstökösgém táplálkozási oekológiája“ról írt közleménye (556—592. old.) ugyancsak rengeteg adat gondos feldolgozásán alapszik és igen értékes részletekkel járul hozzá vízimadaraink életkörülményeinek tisztázásához.

Dr. Kleiner Endre: „Rendszertani tanulmányok a Kárpátok medencéjének varju-féléin és azok fajtakörein“ cím alatt foglalta össze úttörő jellegű eddigi munkájának értékes eredményeit, amelyek a szarka és szajkó hazai életviszonyairól adnak részletes és hű képet.

Dr. báró Sólymosy László: „Madárélet a Fertő-tó déli részén 1930 augusztus végén“ (657—659. old.) címen ad egy rövid, de színes és érdekes leírást; *Molnár Béla*: „A nádi rigó és a kakuk“ c. közleménye (250—256. old.) pedig néhány meglepő megfigyelésről számol be.

Három közlemény az erdőgazdaságot közelebbről is érinti.

Dr. Zsák Zoltán és dr. Kaszab Zoltán: „A fácán gazdasági jelentősége az 1937/38. évi országos vizsgálat eredményei alapján“ c. közös tanulmányának (627—642. old.) az eredményei már régebben ismeretesek előttünk, abból a célszerűen összeállított színes falitáblából, amelyet a földművelésügyi minisztérium adott ki a minél szélesebb körben való tájékoztatás céljából. Igen örülünk, hogy a nagyjelentőségű kérdés két alapos felkészültségű tudós lelkiismeretes munkáján keresztül *minden kétséget kizáró módon* tisztázást nyert.

Fáradozásukat hasznosan egészítik ki *dr. Kottán Sándor*nak: „Adatok a hazai fácánok élősködő faunájának ismeretéhez“ címen közreadott vizsgálatai (650—656. old.), amelyekhez az anyagot *Péterfay József* főerdész buzgósa szolgáltatta.

Dr. Vertse Albert: „A esázaromadár elterjedése Csonka-Magyarországon“ c. közleménye főképpen a miskolci és a gödöllői m. kir. erdőigazgatóságok tisztikarának, Roth Gyulának és még néhány madárbarát kartársunknak az adatszolgáltatásán épült fel és hiánytalanul öleli a tárgyat.

Pátkay Imrének: „A magyarországi seregély“-rői szülő rendszertani ismertetése külön melléklete a valóban komoly, tudományos és gyakorlati értékét képviselő kötetnek, amelynek jelentősebb tanulmányait terjedelmes németnyelvű fordítás teszi a külföld számára is hozzáférhetőkké.

M.

Szlávik Nándor: Vadtenyésztés és vadászat (A „Kárpáti Vadász“ kiadása, Beregszász, 1928).

Az idegen uralom éveiben írta a 116 oldalas kis munkát a nemrégien elhunyt szerző, aki nagyrabecsült kartársunk és a Kárpátalja viszonyait legjobban ismerő vadásztestvérünk volt.

Könyvének éppen ez ad most fokozott jelentőséget. Mert meggyőződésem szerint a Kárpátalján szolgálatot teljesítő magyar erdőmérnökök és alerdészek kitűnő hasznát veszik a szerző tanácsainak, amelyeket a havonkinti tennivalók és lehetőségek szerint állított össze.

A munka — amelyhez néhai *Nádudvari Ráczó Lajos* írt megleghangú előszót — már csak korlátolt mennyiségben kapható a „Vadászati Útmutató“ szerkesztőségénél (Budapest, VI., Szinyei Merse-utca 11.) példányonként 6.50 P-ért.

HAZAI FOLYÓIRATOK.*

A. Műszaki Világ. (IV. évf. 1940.)

6. sz. — *Dr. Árvay J.:* Az új háború. — —: Meg kell teremteni a helyes egyensúlyt a kézi munkaerő és a gépek alkalmazása terén. — *Dr. Lechner J.:* A huszadik század építőművészete. — *v. Raffay B.:* Milyen lehetőségeket biztosít a modern haditechnika gáztámadás keresztülvitelére? — *Dr. Kazinczy G.:* Nem okozott számottevő károkat az ideai rendkívüli „hóterhelés“. — *Dr. Maléter J.:* A magyar közlekedés száz év tükrében. (6. k.) — —: A közgazgatás időszerű problémái.

7. sz. — —: A Műegyetem fejlesztése, nyugdíjintézet létesítése, a kötelező kamarai tagság, a díjazások szabályozása és más nagyjelentőségű időszerű kérdések a Budapesti Mérnöki Kamara közgyűlése előtt. — *Dr. Sipos S.:* Kedvezően alakult Magyarország külkereskedelmi forgalma 1939-ben. — —: Munkásezredek építik az orosz petróleum új útját, a Bug-

* Jelmagyarázat: (1. k.) = első közlemény; (2. b. k.: 17.5/10 4) = második és befejező, összesen 17.5 oldal terjedelmű közlemény, 10 ábrával és 4 táblázattal.

Dnyeper-esatornát. — —: Új módszerek szesznek és cukornak fából való gyártására.

Bányászati és Kohászati Lapok. (LXXIII. évf. 1940.)

6. sz. — *Dr. Szádeczky-Kardoss E.*: A szénközöttan a bányászat szolgálatában. — *Fekete L.*: Függőleges akna vízmentesítése cementálással.

7. sz. — *Balás A.*: A Lodzinsky-féle vésőkről. — *Prof. Tafel*: A fémkohászat fejlődése az 1937/38. években. (2. k.)

Földtani Értesítő. (V. évf. 1940.)

1. sz. — *Jugovics L.*: Smaragdbányászat a keleti Alpokban. — *v. Lengyel E.*: Séta Sárospatak környékén. — —: Csonkamagyarország szénvagyona. — *Fekete Z.*: A magyar szódásszikek keletkezése. — *Méhes K.*: Ősföldrajz diagramokban. — *Bartók L.*: Néhány szó egy visszatért mészkőterületről. — —: Földgáz és földolajkutatások a Dunántúlon 1939-ben.

Köztelek. (L. évf. 1940.)

10. sz. — (*Dg.*): Tavaszvárás. — *gr. Keglevich Gy.*: Amiről még nem volt szó. — *Grabner E.*: A kiszáradt szántóföldi termesztésének megjavítása. — *Kátay M.*: Szellőztessük-e a hó alatti vetéseket? — *Szász F.*: Répavetés száraz tavaszon. — *Legány Ö.*: A tavaszi búza nemesítése. — *Dr. Weiser I.*: Mákfogáca és extrahált mákdara. — *Kulin S.*: A kiszáradt szántóknak jelentősége. — *Kundicz L.*: Nagy károk a vadállományban.

11. sz. — (*K. T. S.*): Két új törvényjavaslat állattenyésztésünk fejlesztésére. — *Ivánics J.*: Órabér a mezőgazdaságban. — *Szabó L.*: A pohánka termesztése és felhasználása. — *Frank T.*: Fajtamegválasztás és termelési érték. — *Förster J.*: Ternószelet etetési kísérlet növedékbikákkal. — *Dr. Goóts J.*: Néhány szó az őszi-téli sertéshizlalásról. — *Pöhl H.*: Újabb tapasztalatok az „olajözön“ termesztése körül. — *Molnár L.*: Nyúl-károk a gyümölcsösben.

12. sz. — *Kulin I.*: A mezőgazdaság helyzete. — *v. br. Hellenbach G.*: Minusz 30 fok. — *F. Kovács M.*: Kiszáradással. — *Glaser Gy.*: Tapasztalataim a tavaszi búza vetéséről. — *Béky A.*: Mézélő fák és eszerjék telepítése. — *Szász F.*: A polyva és a törek etetése. — *v. Fekete I.*: Szántunk tehennel kiszáradásainkban! — *e. Dorner B.*: A sertéskeresztetések és a köhögés kérdése. — *Dr. Schandl J.*: A magyar gyapjú rendementja. — *Dr. F. B.*: A búzatermés biztosítása.

13. sz. — *v. gr. Teleki M.*: Széles alapokra helyezzük az állattenyésztés minőségi fejlesztését. — *Dr. Mutschbacher E.*: Gazdahúsvét. — *Rt.*: Mezőgazdasági cselédváltozások és a munkaszervezetek. — *Szilassy Z. né:* Látogatás a virágok hazájában. — *Dr. Surányi J.*: Kukoricatermesztésünk fejlesztésének körülményei. — *Grabner E.*: Vizsgáljuk meg az idei kukorica vetőmag és burgonya vetőgumó csirázóképeségét! — *Dr. Horn A.*: A törzsbikák tenyészképeségének kihasználása az Északamerikai Egyesült Államokban. — *Bogdánffy B.*: Az odalmand-sütvényi m. kir. honvéd esikőtelep. — *e. Dorner B.*: A baris-sertés. — *Dr. Schandl J.*: Melyik testtájon legfinomabb a gyapjú. — *Dr. Mócsy J.*: A sertések rongyostalpúsága. — *Dr. Ormándy J.*: A takarmányneműek értékesülési árának megállapítása. — *Kund E.*: A mezőgazdasági kéziszerszámok szabványosítása. — *Ifj. Popovits Gy.*: Bulgáriában rendelettel biztosították a vetőmag kifogás-

tanulmányoságát. — *Kiss Gy.*: A tejgazdaságok takarmányozási gondjai. — *Kontur Gy.*: Új halászati csarnok a kiállításon.

14. sz. — (*Rt.*): A mi kiállításunk. — (*V. A.*): Az árvízvédelem. — (*Th.*): Gazdasági szakoktatás. — *Dr. Dworak L.*: A Kneifel-árpa. — *Dr. Villax Ö.*: Újabb adatok a sárgarépa magtermesztéséhez. — *Dr. Schandl J.*: Tökésertések és háztartási vágósertések hizlalása. — *Guoth E.*: Gyapjú-önellátásunk biztosítása. — *Kenézy E.*: Gazda adónaptár. — *Dr. Masány E.*: A későtavaszi fagyok elleni védekezés új módja. — *Bán D.*: Körzeti növénytermelési előadók a többtermelés szolgálatában.

Magyar Fapiac. (II. évf. 1940.)

10. sz. — —: Romániai jelentésünk. — *Szakember*: Második levél a tüzfahelyzetről.

11. sz. —s.—r.—: A tüzifa árszámítási alapja.

12. sz. — —: *Gaul Károly* nyilatkozik a szakmai színvonal kérdéseiről. — —: *Biró Zoltán* fejtegetései. — *Szabó Ö.*: Megoldja-e a tavasz tüzelőanyagkérdéseinket? — *Breitner E.*: Kevés a belföldi erdei fenyő. — *Dr. Vangel Gy.*: Magyarország fenyő- és bükk-haszonfa ellátottsága. — *Dr. Hódos B.*: Negyedévi tanulmányok. — *Dr. Csernó A.*: Faellátásunk kérdései.

13. sz. — *Márkus E.*: Az alföldi fűrészipar válsága. — —: Szlovákia erdőgazdasága.

14. sz. — *Gyürk I.*: Anyagellátási gondok. — *Jankovich P.*: Puhafa-ellátásunk problémái.

Magyar Méh. (LXI. évf. 1940.)

3. sz. — *Bázler B.*: Vigyázzunk, nehogy megismétljék az 1929-es nagy méhpusztulást. — *Szabó K.*: Méhészek! Óvatosság és gondosság a cukorretetésnél! — *Ifj. Vanyek R.*: Méhesaladók gyors feletetése, lépekbe pergetett sziruppal. — *Lajosfia J.*: Márciusi anyanevelés. — *Miskolczy F.*: Sürgős felhívás az akácvirágzás meghosszabbításának a munkájára! — *Visy Gy.*: Vizsgálóház: Hogyan gátoljuk meg méhészetünkben a rablást? — *B. Szabó I.*: A bátaszéki szalmarakodó vándorkaptár prése. — *Stáhl Gy.*: A méhesben. — *Sulyok Z.*: Megfigyelőállomásaink.

4. sz. — —a—: A magyar méhészek és egyesületünk nagy gyász. — —: Igen fontos értesítés a cukorigénylőknek! — *Reibel M.*: Válasz az „Új Badázdá“-nak. — *Godányi J.*: A lépekről és a viaszolvasztásról. — *Szabó K.*: Mi az eljárás a gyümölcsfák arzénos permetezése esetén? — *Stáhl Gy.*: Méhesben. — *Sulyok Z.*: Megfigyelőállomásaink.

Magyar Statisztikai Szemle. (XVIII. évf. 1940.)

2. sz. — *Dr. Szél T.*: A halandóság nemzetközi összehasonlítása standard-számítások segítségével. — *Dr. Mozolovszky S.*: Az öngyilkosságok statisztikájának első tíz éve. — *Dr. v. Pap L.*: Külkereskedelmi forgalmunk az 1939. évben. — *Dr. br. P. Horváth M.*: Magyarország gépjárműállományának alakulása az 1939. évben. — —: Közúti balesetek Angliában. — *Dr. Gidófalvy E.*: A kézizálogkölesző-üzletek forgalma.

Magyar vadászujság. (XL. évf. 1940.)

7. sz. — *Mészáros P.*: Időszerű gondok. — *Kocsán G.*: Éjszakai fácnózás. — *Kovács M.*: Vadvédelem és gondozás.

8. sz. — *Mészáros P.*: A vadászati haszonbér leszállításának kérdése. — *Avarffy E.*: Befújta a hó... — *Gy. Takách A.*: Sielés a vadászat szolgáltatásában. — *Dr. Nyárády B.*: Az első... — *Csikszeredai*: Az üreginyúl mint elsőrendű sportvad és kitűnő peccsenye. — *Csiszár L.*: Néhány időszzerű fontos kérdés dióhéjban. — *Gy. Takách Gy.*: Méreg és vadvédelem. — *Dr. Szent-Ivány G.*: Egyszer volt...

9. sz. — *Takáts J.*: Egy elsárgult napló jegyzeteiből. — *Dr. v. Szűcs D.*: Szükséges-e a mérgezés? — *Kontsits P.*: A vidra vadászata. — *Borsos A.*: Nagy fehér temető mindenfelé. — *Pintér I.*: A fehér halál. — *A. Balogh A.*: Mit láttam a Kárpátalján? — *Gy. Takách Gy.*: Vonjuk le a következtetéseket! — —: Elég volt, nincs tovább!

10. sz. — —: Az állam és a társadalom mostohagyermekai. — *Órszity L.*: A hóra írt tragédiák. — *Dr. Szent-Ivány G.*: Az építő munka! — *A. Balogh A.*: Vadászunk vagy ne vadászunk? — *Szívák E.*: Vadetetés.

Mezőgazdasági Közlöny. (XIII. évf. 1940.)

3. sz. — *Dr. Pernecky B.*: A legkisebb gazdasági munkabérek megállapítása. — *Dr. Bernát Gy.*: A mezőgazdasági hitelnyújtás mai szervezete Németországban. — *Szanyi I.*: Fontos új feladatok a magyar fűszerpaprika termesztése terén. — *Dr. Nötel R.*: Belső időszaki munkásvándorlások. — *Obermayer E.*: A hazai rizstermesztés érdekes előzményei. — *Dr. Joó G.*: Falusi egészségvédelem. — *Ecsödi O.*: Új mezőgazdasági statisztikai felvételek.

Nimród Vadászlap. (I. évf. 1940.)

8. sz. — *Sólyom*: Megint csak a vadról! — *Fekete I.*: Hó. — *Nadler H.*: A kabhegy körül. (2. k.) — *Vidonyi Z.*: A tél és egyéb panaszok.

9. sz. — *Sólyom*: Megfagyott remények. — *Borsodi L.*: A Berekben. — *Eszterházy L.*: Tapasztalatok. — *Békessy J.*: Hortobágyi libázás. — *Liedl K.*: Újra a Laurentián-hegyekben. — *Veress G.*: Lélekharang. — *Szederjei Á.*: Tábortüznél. — *Dr. Beretz P.*: Érkezés vagy áttelelés? — *Éhik Gy.*: Újabb adat a nádifarkashoz. — *Radits J.*: Ha tőlem függene... — *Szigligeti Gy.*: A vadállomány telepítése. — *Zborovszky L.*: Kanadai vadásznapló. — *B. Holtzer L.*: Beszámoló a Magyar Solymászegyesület első közös solymászatáról. — *Kugler H.*: A jutalom. — *Kittenberger K.*: Száli rákap a vidrára.

10. sz. — *Sólyom*: Névtelen hősök. — *Király I.*: Csak nem akar tavasz lenni. — *Dr. Tarján T.*: Levél a mai madárvilágról. — *Sólyom*: Ez az igazság! — *Dr. Éhik Gy.*: Nagyvad súlyának meghatározása a terepen. — *Felix E.*: Mennyi nyelvet ért meg a kutya? — *v. Vadas R.*: Kati meg a 70 szarvasbika.

Technika. (XXI. évf. 1940.)

3. sz. — *Menyhárd I.*: Hiperbolikus paraboloid felületek alkalmazása vasbetón héjszerkezetekben. — *Dr. Zigány F.*: Az egyenlőoldalú, hiperbolikus paraboloid felszíne. — *Mutnyánszky Á.*: A drótkötelek élettartama. — *Dr. Kádas K.*: A magyar és román iparfejlesztés statisztikai összehasonlítása. — Az épülettervezési tanszéken készült feladatok gyűteménye. — Új magyar épületek. — A Középkori Építészeti tanszék közleményei: Gyöngyöspata, Róm. kat. plébániatemplom.

Természettudományi Közlöny. (72. köt. 1940.)

3. sz. — *Zimmermann A.*: Az élet ritmusa. — *Surányi J.*: Időszerű adatok a szójáról és természetéről. — *Aujeszký L.*: Európa rendkívüli tele 1939/40-ben. — *Lohr F.*: Színes trükkfilmek. — *Husz B.*: A cink jelentősége a növények táplálkozásában.

Vadászat. — Halászat. (VIII. évf. 1940.)

5. sz. — *Gr. Festetics P.*: A vad, a tél és a miniszteri rendeletek. — *Uhu*: Van még tenaivalónk! — *K. Benkő P.*: Reminiscere. — *Dr. Szűdeczky-Kardoss B.*: Res nullius. — *Dr. Fenczik J.*: A mindenes tacsó kérdéséhez. — *Vágó A.*: A soroksári Dunaágról. — *A. Balogh A.*: Tapasztalataim a 112. számú 7×57 R. „H-Mantel mit Scharfrand und offener Hohlspitze“ nagyteljesítményű tölténnyel.

6. sz. — *Uhu*: Itt a tavasz. — *Friedreich I.*: Vadászpanasz. — —: Vadásztrofea-kiállítás a fővárosi Vigadóban. — *Vágó A.*: Mit várunk a horgászszövetségtől. — *S. J.*: Pontyfogás Dömsödön.

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE.*

CENTRALBLATT FÜR DAS GESAMTE FORSTWESEN. 1940. 3. sz.

Hufnagl: Az erdőművelés mestersége és művészete. (Von der Waldbautechnik zur Waldbaukunst.) 50—60. old.

A felsőbbrendű, tevékeny erdőszeretetről tanuskodó írás harmónikus kiegészítője a szerző „Az erdő-szépség és ápolása“ c. tanulmányának, amelyet lapunk 1939. évi IX. számában (948. old.) ismertettünk.

Számos idézetben mutat rá, mennyire fokozottan érvényesül az erdőnek, mint az emberiség egyik legbecesebb kulturális erőforrásának az értékelése az összes korszerű erdőműveléstanokban és saját tapasztalatainak gazdag tárházából is rendelkezésünkre bocsátja azokat az irányelveket, melyek alkalmazása mellett az erdő művelése felülemelkedik a vagyontárgyak közönséges használatán és szemet-szívet gyönyörködtető művészetté finomul.

Tschermak: Karintia és Stájerország birodalmi kerületek erdőségeinek természetes tenyészetű övek szerinti felosztása. (Gliederung des Waldes der Reichsgaue Kärnten und Steiermark in natürliche Wuchsbezirke.) 60—67. old.

A lapunk f. évi III. füzetében (215. old.) ismertetett tanulmánnyal azonos alapokon felépített munka, mint az egész birodalomra kiterjedő, folytatatólagos leírásnak egyik része.

* A német és angol folyóiratokat *dr. Mihályi Zoltán*, a francia, olasz, spanyol és román szaklapokat *dr. Luncz Géza*, m. kir. erdőtanácsos, a szlávnyelvű irodalmat pedig *Székács Vince*, ny. miniszteri tanácsos és *Pászthy Ferenc*, ny. m. kir. főerdőtanácsos ismertetik.

DER DEUTSCHE FORSWIRT. 1940. 19. 20. — 25/26. sz.

Spreemann: A nyárfa nevelése és ültetése. (Anzucht und Anbau der Pappel.) 153—57. old.

| *Schmitz-Lndersnek* a lapunk f. évi III. füzetében (228. old.) ismertetett tanulmányát egészíti ki néhány igen érdekes gyakorlati adattal.

A magról való fajtiszta nevelés — a nyárfélék nagy keresztetződési hajlandóságára való tekintettel — a szerző szerint kivihetetlen. A dugványkészítésre a legalkalmasabb eszköznek az éles kést, a legmegfelelőbb időnek pedig a február—március hónapokat tartja.

Határozottan szembeszáll azzal a nézettel, hogy az egyes nyárfajták között élettani szempontból nincsen különbség és a saját kísérleteivel igazolja, — a vízfelhasználás alapján — hogy vannak *száraz termőhelyet kívánó fajták* is, a túlmedves talajokon pedig sok vizet fogyasztó aljfák (*Pinus strobus!*) telepítésével jelentékenyen emelhetjük a nyár-állomány gazdasági értékét.

A telepítésre vonatkozólag néhány jó tanáccsal szolgál és behatóan ismerteti a nyárfélék károsítóit is. Befejezésül pedig felhívja a figyelmünket arra, milyen kitűnő eszköz az erdőművelő kezében a *varázsvessző* és ezt néhány olyan komoly példával erősíti meg, amelyek valóban megfontolásra kell, hogy késztesse bennünket.

Haakh: A hótörés jellemzői és a követendő irányelvek. (Schneebruch—Merkmale und Richtlinien.) 169—71. és 185—88. old.

Az idei tél óriási hótömegei a németországi erdőkben is nagy károkat okoztak. Ez indította a szerzőt arra, hogy részletesen foglalkozzék a hótörés kérdésével, amely bennünket, magyar erdészeket is közelről érint.

Tanulmányának első fejezetében a természeti előfeltételeket (a hó, az állomány) tárgyalja. A második rész a kár megelőzésével és csökkentésével foglalkozik. A harmadik szakasz pedig arra vonatkozólag ad részletes útmutatást, miként kell a hótörött állományokat az erdőhasználat, az erdővédelem és az erdőművelés kívánalmainak a szemmeltartásával kezelni.

A befejező rész a hótöréssel kapcsolatosan felmerülő üzemgazdasági problémákkal foglalkozik, mert a német törvényhozás mind a vagyonadó, mind pedig a jövedelemadó kivetésénél igen méltányosan veszi figyelembe a birtokost ért károkat.

v. Wettstein: Az erdeifenyő egyedi különbözőségeinek vizsgálata. (Die Prüfung individueller Verschiedenheiten bei der Kiefer.) 205—8. old.

A hírneves Kaiser Wilhelm Institut-ban (Müncheberg) még

1928 tavaszán megindított vizsgálatok első tájékoztató eredményeit közli, amelyek azonban még inkább csak elméleti jelentőségűek, de a hasonló irányú kutató munkához a táblázatok és rajzbrák érdekes adataiban biztos vezérfonalat adnak.

INTERNATIONALER HOLZMARKT. 1940. 5—13. sz.

Graf: Az épületi fa fokozott használatának rendszabályai. (Über Massnahmen zur erhöhten Nutzung der Bauhölzer.) 9/10. sz. 37—40. old.

A Német Szabványügyi Bizottság — a birodalom erdészeti és műszaki köreinek előmunkálatai alapján — már 1937-ben megkezdte a faválasztékok minőségi osztályozását, amely egyrészt a fafogyasztás hihetetlen mértékű megnövekedésére, másrészt pedig a fokozott takarékosagra való tekintettel további fejlesztést igényel.

A szerző a *DIN (Deutsche Industrie Normen)* jelenleg érvényben lévő 4074. sz. szabványát ismerteti, amely az ipari faválasztékokat nedvességtartalmuk, fűrészelésük és minőségük szerint osztályozza.

Storch: A hajtóerő és hőszolgáltatás a faiparban. (Die Kraft- und Wärmeversorgung der Holzindustrie.) 9/100. sz. 40—44. old.

A korszerű fűrésztelepeken ma csaknem kivétel nélkül hosszúlángesöves gőzkazánt használnak és az erőgépet e fölé építik, úgy hogy annak ninesen külön alapozásra szüksége, de a kazánal nem köti merev szegecselés vagy csavarozás össze.

A szerző az így megépített hajtóművek gazdasági előnyeit világitja meg néhány példával.

Zimmermann: Villamos-szerszámok az ácsiparban és más fafeldolgozó üzemekben. (Elektrische Werkzeuge im Zimmergewerbe und anderen Holzverarbeitenden Betrieben.) 9/10. sz. 44—48. old.

A szerző közölte 10 fénykép őszinte bámulatunkat kelte fel és nem esekély irígységre indíthat bennünket.

Piest: A fafeldolgozó-kisüzemek és a szárítókamrák. (Grundsätzliches über Trockenkammerbau im Holzverarbeitenden Kleinbetrieb.) 50—55. old.

A statisztika adatai szerint a faiparnak még ma is igen jelentékeny részét teszik a közép- és kisüzemek és ezért nagyon

is megokolt, hogy ezek is foglalkozzanak — megfelelő keretben — a mesterséges szállítással.

A szerző részletesen leírja a kisméretű szárítókamrák építési feltételeit, üzemét, kezelését, melegsükségletét és gazdaságosságát.

Bäseler: A huzalos enyvezés alapelvei és kilátásai. (Grundlagen und Aussichten der Drahtverleimung.) 9/10. sz. 59—62. old.

A hideg kötőanyaggal, nagy nyomás alatt történő enyvezés, amelynek a tartósságát a ragasztólapokba ágyazott sodronyfonal vagy huzal is emeli, egyre jobban tért hódít a faiparban. A szerző adatai szerint ez az eljárás igen előnyösen alkalmazható vasúti talpfák kötésénél is.

Hemminger: Betón alátétek a fa rakásolásához. (Stapelfüsse aus Beton zur Holzlagerung.) 11/12. sz. 16—17. old.

A faanyaggal való takarékoskodás a rakodókou is fokozott gondosságot követel. Az ászoknak használt fa tekintélyes értéket képvisel és ezért Németországban már betonnal helyettesítik.

JOURNAL OF FORESTRY. 1940. 2—3. sz.

A 140 oldalas 2. sz. füzetet teljes egészében az Amerikai Erdészek Egyesületének múlt évi nov. 23—25-ig San Franciscoban tartott 39. rendes közgyűlésén elhangzott előadások és az azokat követő viták szövege tölti ki.

Az előadásokat az egyesület bizonyos, előre meghatározott szempont szerint állította be a tárgysorozatba, amelynek a vezérgondolata „Az erdőgazdaság legközelebbi 40 éve“ volt.

Meg kell állapítanunk, hogy amerikai kartársaink munkája egyre jelentősebb helyet foglal el a világ erdőgazdasági kultúrájában, amit nemesak az egymást követő, korszerű törvényes intézkedések egész sora, hanem a folyóiratok tartalma és az egyesületi élet színvonala is igazol.

Lapunk korlátolt terjedelme nem engedi meg, hogy részletesebben ismertessük közgyűlésük anyagát és ezért röviden csak annyit említhetünk meg, hogy az egyesület albizottságainak jelentései mellett, — amelyek a növény-szövetkezettan gyakorlati eredményeitől, a vadgazdaság fejlesztéséig szakmánk egész széles területét felölelik — külön előadások foglalkoztak a magánerdőgazdaság viszonyaival, az állami erdővásárlásokkal, a kopárok megkötésével, a természetvédelemmel, különösen pedig a szakoktatás és kísérletügy fejlesztésével. Ez az utóbbi két kérdés nem kevesebb,

mint 7 előadásnak volt a tárgya, ami annak a jele, hogy az érdekképviselő Amerikában is egyik legfontosabb kötelességének tartja állandó ellenőrzésüket.

A 3. sz. füzet tartalmából a következő, általánosabb érdeklődésre számottartó tanulmányokat emeljük ki.

Guise: Az erdészeti főiskolák 1939. évi statisztikája. (Statistics From Schools of Forestry for 1939. Degrees Granted and Enrollments.) 241—246. old.

Az elmúlt évben az Egyesült Államok 26 erdészeti főiskoláján összesen 1092 hallgató végezte el tanulmányait, az oklevelet adó utolsó szigorlatot 110-en tették le és 8-an nyerték el a doktori címet.

Az 1939—40. tanévre 4487 hallgató iratkozott be, akik közül 259 volt az elsőéves. Ez a két adat az utóbbi évekéivel szemben 15—20%-os visszaesést mutat, annak a jeléül, hogy az 1935—36. évi nagy konjunktúra az erdőgazdaságban is végetért.

Mowat: A termelés és hulladék-eltakarítás okozta károk. (Damage by Logging and Slash Disposal in Idaho Ponderosa Pine.) 247—255. old.

Idaho állam erdészeti kísérleti állomásának vizsgálatai szerint az ottani *Pinus-ponderosa*-állományokban a jelenleg általánosan alkalmazott termelési módok mellett a törzsek döntése és a rönkök kiszállítása *acre*-ként (0.4 hold) átlag 1070 esetet, 7.5 db. középkorú és 0.7 db. vágásra érett törzset tesz tönkre közvetlenül, míg a termelést követő első évben 2.5 középkorú és 0.4 érett törzs pusztul el a termelés okozta sérülések következtében.

A vágások kitakarítása és a hulladék elégetése *acre*-ként átlag 544 esetet és 6.2 középkorú törzset pusztít el.

Scholz és Stoeckler: Lysimeter-vizsgálatok az erdő hatásának megállapítására. (A Lysimeter Installation for Studying Forest Influence Problems.) 256—260. old.

A *lysimeter* olyan berendezés, amely a talajra jutó csapadék mennyiségének, útjának, sorsának és vegyi hatásának a megállapítását szolgálja.

A szerző közölte képek világosan megmagyarázzák az ilyen berendezések létesítését.

Maga a lysiméter tulajdonképpen egy 10' széles, 20' hosszú és 4½' mély *vastartály*, amelyet úgy helyeznek el egy megfelelő fából, vagy betonból készített állványra, hogy a csapadékvíznek a tartályba helyezett talajpróba felszínéről lefutó és a talajon át-szivárgó része is külön-külön legyen felfogható. A természetes

állapotot minél jobban való megközelítése céljából a tartály állványát és a vízgyűjtőberendezések kamráját — pincyszerű kiépítéssel — rendszeren a kísérleti terület felszíne alá süllyesztik.

A vizsgálatra szánt talajféleséget — takarójától megtisztítva — különleges szerszámokkal emelik ki 36" magas, 22" széles és 12" vastag tömbökben és ezeket — egy tartályba 90 db. szükséges — szorosan egymás mellé illesztve (sőt vízhatlan „talajenyvel“ egymáshoz ragasztva) helyezik el a lysiméterben, amelynek a fenekét néhány ujjnyi homokréteg borítja. Miután az egész berendezésnek 10%-nyi esést adnak és a talaj felszínéről lefutó vizet külön csatorna vezeti el, minden csapadék alkalmával megállapítható annak eloszlása és útja.

Ha pedig a lysiméter talajába csemetéket ültetnek, a vizsgálat a növényzetnek a talajvíz gazdálkodására gyakorolt hatását is tisztázhatja.

A berendezés elég költséges, de kétségtelen, hogy az eddigi laboratóriumi vizsgálatok helyett sokkal megbízhatóbb eredményeket ad.

SUMARSKI LIST. 1940. 2—3. sz.

Perusić: Erdészeti politikánkról. (Iz naše šumarske politike.) 57—110. old.

Az erdő tulajdonjogának rendezése és az erdőgazdálkodás terén az 1919. év óta történt intézkedéseket ismerteti.

Az 1919. évi bevezető földreform, az 1921. évi vidovdáni alkotmány, a vagyonközségi erdők szakszemélyzetének 1922. évi államosítása s végül az 1932—36. évi részletesebb földreform során a nagy erdőbirtokok 25%-át vették el egyrészt az állam, másrészt egyes önkormányzati testületek javára, de ez a kisajátítás nem hozott megalábadést. Boszniában ma is kérdés nélkül irtja ki és foglalja el a lakosság az erdőket és ennek a hatóság sem tud gátat vetni. *A szerző szerint az osztrák-magyar uralom alatt jobbak voltak az állapotok.* Szerbiában, Délszerbiában s Montenegróban 40 évi munka után most fejezték csak be az erdőelkülönítéseket óriási fáradság s költség árán, de közben az erdő elpusztult s a boldog (?) új tulajdonosok sok helyen visszaadják a kapott erdőt, mert az még az évi adót sem jövedelmezi. *Ugrenović* szerint az erdőgazdálkodást a pártpolitika nem engedi érvényesülni. A gazdasági tanácsban az erdészeti nincs képviselote. *Petračić* szerint az erdőkben tékozlás folyik. Ma már valamivel rendesebb a gazdálkodás, de az 1929. évi erdőtörvény sem tudja teljesen megakadályozni az erdők gyors pusztulását. A legfontosabb teendő tehát a meglévő erdők fenntartása. A kopárok erdősítése

másodrendű feladat. A mezőgazdák is ellenségei az erdőknek. Még ma sincs határozott irányú erdőgazdasági politika.

A szerző őszintén megvallja, hogy mindezekről a bajokról hallgatott a budapesti II. nemzetközi erdészeti kongresszuson, de sürgős intézkedésekre van szükség. Az átlag-növedéknél mindenütt többet vágnak, tehát az erdő-tőke fogy. Ezen nem segít a túlérett erdők vágathatási tilalmazása. A vagyonszűkösségek eladósodtak s államsegélyben részesülnek. Sok az erdősítési költség, de a tényleges eredményről még csak megközelítő adatok sincsenek. *Balen* szerint a Karszt lakosságának megélhetéséről is gondoskodni kell, ami erdő nélkül lehetetlen. *Madjarović* szerint 20 év alatt 2—3 milliárd dinárt kellene a 2,3 millió ha Karszterület erdősítésére fordítani. Ennek a keresztülvitelére még az erdőtörvény tervezte 50 év sem elég. *Premuzić* szerint is a Karszton a megélhetést csak a fa, az erdő biztosítja, *Panov* szerint gyárakat kell ott létesíteni.

A szerző szerint: 1. meg kell kedveltetni a néppel az erdőt kellő oktatás, nevelés és propaganda útján; 2. az állattenyésztést a gazdátlan községi legelők egyéni felosztásával kell előmozdítani; 3. céltudatos munkatervet kell készíteni; 4. erdészeti kísérleti állomásokat kell létesíteni. Az összes erdészeti tényezők, iskola, hatóság, egyesület, közigazgatás, mezőgazdák egyetértve dolgozzanak! Alsófokú erdészeti és erdőőri iskolákra van szükség és nem 2, sőt 3 erdészeti főiskolára. Független erdészeti közigazgatást kell teremteni, ha sikerül kiszabadítani az erdészetet a jogászok és mezőgazdák ölelő karjaiból.

Radisić: A paratólgy. (*Quercus suber* L.) 111—167. old.

Az olasz, spanyol, portugál, francia és amerikai erdészeti irodalom alapján ismerteti meg velünk az érdekes fát. Részletesen leírja az összes alfajokat és változataikat és közli az elterjedési adatokat is. Horvátországban az adriai szigetek némelyikén található paratólgy. A szerző ismerteti a parafaréteg képződését, vegyi összetételét, azután a paratólgyerdők nevelését, ápolását, végül pedig a parafa termelését és gazdasági jelentőségét.